

ALPAIDIS

TIJDSCHRIFT VAN DE HEEMKRING HOEGAARDS ERFGOED VZW
Erfgoed ♦ Geschiedenis ♦ Volkskunde ♦ Biercultuur
Anno LIX nr. 231 2/2023

Driemaandelijks: mei, juni, juli 2023
Afgiftekantoor 9550 Herzele ♦ Erkenningsnummer P 802006
♦ Ver. Uitg. Georges Stienlet, Nerm 117, 3320 Hoegaarden

2/2023

In dit nummer:

Een koninklijke koets
in Nerm, blz. 5

De vlag van de Boerenbond
van Meldert, blz. 3

En een ongekend oorlogsdrama
voor een toekomstige onderpastoor, zie blz. 20 e.v.

Ten geleide

In deze Alpaidis geven we een inkijk in onze werking als Hoegaards Erfgoed vzw, tijdens de afgelopen maanden. De archiefkamer Grand Cru (in het gemeentehuis, met de medewerking van het bestuur) is officieel in gebruik genomen op de belangrijkste Hoegaardse feestdag, Palmzondag. De verzameling daar voorkomt mogelijke privatisering van informatie, documenten en voorwerpen. Verenigingen en particulieren stelden, tijdens en na de open archiefdag, materiaal ter beschikking waarover u in dit en volgende tijdschriftnummers alles leest. De kring reageerde op recente vragen naar info over stambomen (ook uit Nederland) en over de Halse ereburger cellist Adrien-François wiens Russische echtgenote in 1843 in Hoegaarden verbleef.

Onze vereniging, dat is bekend, is vanuit het Nieuwhuys en het Kapittelhuys, terecht gekomen in diverse vergaderlokalen. Voorwerpen zijn bewaard of geëxposeerd in de Paradijshoeve, het Schip, de kloostergang bij de Vrienden van de St.-Rochuskapel en in het gemeentehuis. De informatie over Hoegaards erfgoed wordt (onder die naam) gedeeld op facebook en op de website hoegaardserfgoed.be. Die site is in zijn huidige gedaante in de eerste plaats opgesteld in functie van vragen van greeters en andere dorpsgidsen. Vandaar dat de oude handleiding van de VTB-gidsencursus is opgenomen, in oude of in aangepaste vorm. Vooral rond Palmzondag is er de jongste maanden film- en fotomateriaal bijgevoegd uit verschillende bronnen en jaren.

Erfgoed). In de Prins Kardinaalhoeve in Meldert (zie vorige Alpaidis) verzamelen we die dag levend landelijk erfgoed (op pad met het Brabants trekpaard...). Daar verheugen we ons op.

Bestuursleden Hoegaardse Heemkring: Hoegaards Erfgoed vzw
Voorzitter Georges Stienlet, ondervoorzitter Rik Cipers

en de bestuursleden Ann Raymaekers, Chris Michel, Diane Nitelet, Irène Bouthé, Noël Verlaers, Raymond Billen. Medewerker www.hoegaardserfgoed.be: Philip Nitelet.

Adres: 't Schip, Nerm 117, 3320 Hoegaarden

Onze vlaggencollectie breidt uit

Tijdens de open archiefdag in zal Grand Cru van het gemeentehuis werden onder andere de daar bewaarde vlaggen uit het verenigingsleven getoond, in de daartoe aangemaakte vlaggenkast. Roger Rosseels, erescheper en oud bestuurslid van de Boerenbond in Meldert, voegt daar de oude vlag van de opgeheven afdeling van de Landelijke Gilde/Boerenbond aan toe. Ze draagt het jaartal 1925. (Zie foto.)

De Boerengilde/Boerenbond is in 1890 opgericht. Ze groepeerde, als coöperatie, landbouwers en veetelers (m/v) met het oog op belangenbehartiging, vorming en samenaankoop. De samenwerking was een reactie op de grote landbouwcrisis waarbij onder andere Noord-Amerikaans bakkersgraan onze productie wegconcurrerde. In Meldert zijn de Boerengilde en de Boerinnenbond tegelijk opgericht in 1911. In 1931 werd de twintigste verjaardag gevierd met een mis en met de inwijding van een vlag. Daar hoorden toespraken, teerfeest en een serenade door de Koninklijke

Harmonie Sint-Quirinus bij. De Boerinnengilde liet bij haar 25-jarig bestaan (1936) een gedenksteen inmet-selen in de Onze-Lieve-Vrouwekapel bovenaan de Bos-berg. (1)

Hoegaarden en Outgaarden kregen een Landelijke Gilde in 1926. In 1976 telde de regio Tienen elf afdelingen. Meldert had 43 leden, Hoegaarden 40, Hoksem 23,... Kuntich, Goetsenhoven, Verrijck, enz. waren groter in aantal. Die afdelingen hadden in hoge mate gevolg gegeven aan de oproep tot verbreding als platelands-beweging. Maar ook in Meldert waren boeren toen al niet meer in de meerderheid (42%). (2)

Tijdens onze openarchiefdag werden nog andere vlaggen ter bewaring aangeboden: die van de KAV (nu Femma) via Liliane Ons, een vlag van de harmonie Vrije Muziek liefhebbers uit 1946 en een andere van de Melomanen van de Grote Gete uit 1952 (via Peter Laermans), plus die van de carnavalsgroep Prinsen van Huardis (Yvan Laloup, zie blz.4).

(1) Branson R., *Meldert, geschiedenis van een dorp in Haspengouw*, 2023, blz. 96 e.v.

(2) Claes J. *Landelijke Gilden voeren ledenslag*, in *Het Nieuwsblad*, 11 dec. 1976.

Met een pluim op de hoed

De Prinsen van Huardis droegen, zoals het past in de Rijnlandse carnavaltraditie, een pluim op hun hoed. Maar de Hoegaardse carnavalvereniging deed nog beter: er staken ook echte pluimen uit de hoed die was afgebeeld op hun vlag. De vlag, een hoed, de decoraties van de prinsen, statuten en ander drukwerk, berusten nu in het archief Grand Cru. Hun jaarlijks huis-aan-huisblad geeft nuttige info over de handel van toen. Ivan Laloup, indertijd hofmaarschalk en voorzitter, vertrouwde de stukken toe aan het archief.

De vereniging werd opgericht in 1977 en was actief tot 2003. De eerste prins was Jozef I (Knops) en prinses Bertha I (Moyaerts). De laatste prins werd aangesteld in 2000. Ze hadden hun lokaal opeenvolgend in de Warande, 't Nieuw-huys en het Kouterhof. Daar zongen ze het “Ik min het Hoegaards bier” (een oude tekst, gedrukt bij Abel Dotremont). Eenmaal ging er een stoet uit: een kindercarnaval in samenwerking met de folklorevereniging rond poppentheater Tijl uit Tienen (omdat de stoet in Tienen geen subsidie kreeg). De Prinsen van Huardis kozen één keer ook een Keizer. Dat was Jef Bosmans (Jef Titte) die ooit café hield op de (verdwenen) hoek van de Tiensestraat en de Stoopkensstraat.

Op de foto boven: Het prinsenpaar uit 1986 met Fernand I (Bosmans) en Claire I (Holloigne) met rechts hofmaarschalk Ivan Laloup.

Foto links onder: Ivan Laloup met de vlag van de Prinsen van Huardis. Rechts: de Dansmariekes van Huardis (1980-85).

DEZE KINDERKOETS
Was een geschenk van de toekomstige Koning
Leopold II. Maar ook in Tienen woont een koninklijke
zoon van deze man. Deze oprijtuigwielde mannen
hadden een lange witte baard. Om zo hun
voorstelgevoel te versterken. Trouwen ook hun
meisje van lijnisch abstraktheid. Hun namen; die van
Hoegaarden noemde Leopold Adams en die van
Tienen was D. Van der Beek. Deze laatste had de
leiding van "De koninklijke" in de Delftsestraat. Ook de
grote beelden van "Dane van Hacht" gedragen op de grote
brand van Tienen. Daar heeft hij zijn vader van de beek -
houding. Zij was gewant van de windel.
Toch werden er twee andere zonen, heidend door het koninklijke
huis. Het ging hier over philippe de koning en philippe de
koning.
Op een dag opomende Hector Defoe, van Gelderaken,
een jaachtvaart. Vader Adams werkte bij Hector als
stuurman. Hij drong er ook op aan dat zijn dochter een
handje kwam toewerken. Deze dochter zand enkele maanden
later, de moeder zijn van Leopold Adams, Rijkje werd.
Jaarlijk kwam een deel van het koninklijke huis, die zijn konink-
deed, om enkele cadeautjes uit te delen. En dit in de vorm
van goud muntenstukken. Deze worden verspreid in een kleine
ruimte in een muur, in een metalen deur, achter een klein hart
Louis Adams, die als zoon van Leopold was eigenaar van het
goud, en verkocht de verzameling aan een man van Gelderaken.
Na de dood van Louis, is de kinderkoets in zijn bezit.
En nu heeft die man besloten dat deze koets terug naar
zijn overgrootvaderlijke woning moet gaan "Het Schip".
Rik Cipers

Van links naar rechts: voor de woning van Adams – Schip (Nerm – Hoegaarden)
Prijkske – Louis Adams – Leopold Adams (de vader) – onbekend.

Een koninklijke koets in Nerm

Rik Cipers

Voor het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed is het “Het Schip” in Nerm een dwarshuis van drie bij vijf traveeën, afgedekt met een voor de streek typisch wolfsdak (Vlaamse pannen). Het huis dateert uit de 18de eeuw maar werd in de 19de eeuw aangepast (jaartal 1830 op de zolder). De huidige eigenaar restaureerde het gebouw tussen 2017 en 2019.

Voor Hoegaardiens is het Schip een baken in de vallei van de Schoorbeek of Nermbeek, centrum van de wijk Nerm, indertijd bekend als winkel, herberg, kleine hoeve. Alom bekend was de laatste bewoner Louis Adams (1916-2005), zoon van Leopold (1885-1971) en Odile Stockmans (1885-1956). Rik Cipers, ondervoorzitter van Hoegaards Erfgoed vzw, kent de familie. Hij wijst op het volksverhaal over de koninklijke afkomst van Leopold Adams, wiens vader Arnold beroepshalve in Geldenaken in contact kwam met het jachtgezelschap van Leopold II. Dat Arnold zijn dochter meenam klopt niet want de man had (tot dan) enkel zonen. Precies omdat Leopold zevende zoon op een rij was, kwam hij in aanmerking voor het peterschap van Koning Leopold II.

Dat koninklijk peterschap voor zonen (meterschap voor dochters) bestaat tot vandaag. Veel materieel gewin of frequente contacten vloeien daar niet uit voort. Was dat vroeger anders? In het Schip werd alleszins verteld dat het hof voor baby Leopold een luxe kinderkoets liet bezorgen, plus jaarlijks een goudmunt. Louis Adams toonde die “goudschat” van zijn vader aan verschillende van zijn burens. Zij twijfelden niet aan het verhaal. Rik Cipers weet hoe het afliep met die goudschat en hijzelf kwam in het bezit van de “koninklijke” kinderkoets (zie onze voorpagina). Rik bracht dit jaar de koets terug naar 't Schip waar ze in de vergaderzaal een plaats krijgt. Rik schreef daarop het volksverhaal neer, zoals het hem ter ore kwam. (zie bijlage).

Links: het verhaal genoteerd door Rik Cipers.
Rechts: de familie Adams aan het Schip (foto HE)
Zie: Stamboom Adams in Alpaidis, LV, nr.216, 3/2019 <https://hoegaardserfgoed.be/216-6-louis-arnold-albert-adams/>

De sloping op de Houtmarkt

Bij het Raymond Lemaire International Centre for Conservation (RLICC) verscheen een studie over achtergrond en restauratieplannen van het Arendsnest, op de hoek van de Walestraat en de Houtmarkt. De onderzoeker somt de kwaliteiten op van dit voorbeeld van landelijke architectuur die, zo luidt het, niet ontsnapte aan de stedenbouwkundige (r)evoluties van een stadsmilieu. Aan de straatzijde verdween een driehoekige hap uit het oorspronkelijk woonhuis. Ook de historische huizenrij aan de Houtmarkt is gesloopt, met inbegrip van het huis Sint-Nicolaes (eigendom van de familie Haumont).

De auteur beschrijft drie kadastrale aanpassingen aan het Arendsnest. In 1862 werd de voorzijde aan de Houtmarkt aangepast. Het woonhuis blijkt te zijn uitgebreid in de richting van de toegangspoort. De aanpassing blijkt echter van eerdere datum te zijn. Op het kadaster is dat pas later herzien. De opschriften aan een raam en boven de koetspoort wijzen op het jaar 1843.

Het kadaster van 1941 wijst op de afbraak van een bijgebouw (misschien een bakoven). De sporen van een laag dak bleven zichtbaar op een zijmuur. Het kadaster van 1957 getuigt van de grondigste aanpassing, namelijk de schuinse afsnijding van een stuk van de woonvertrekken ten einde de Walestraat te verbreden. De ingreep had tot gevolg dat de vertrekken smaller uitvielen en geen rechte hoeken bezaten. Als eigenaars staan in die periode Bail en Dumont vermeld.

Tegelijk werden de huizen aan de Houtmarkt gesloopt. Het kadaster vermeldt vier eigenaars: Vanherbergen-Toletti, de gemeente Hoegaarden (voordien Haumont), Costermans-Lefèvre, Vandermolen-Vanderwaeren. Het plein was oorspronkelijk merklijker kleiner en je had vanuit de Walestraat geen vrij zicht op de kerk. Er is daar een rotonde aangelegd in 1959. Dat gebeurde niet zonder protest: toen heette het dat zo'n grote rotonde het verkeer zou hinderen. De vrijgekomen gevels zijn nog steeds niet opgeknapt. Er staat een allegaartje met bushokje, brievenbussen en infopanelen.

De Paradijshoeve, lokaal van de Confrérie der Vijf Geslachten, gelegen tegenover het Arendsnest, droeg tot voor kort een huisnummer van de Walestraat. Dat is nu gewijzigd in Houtmarkt 4. Arendsnest en Paradijshoeve zijn in restauratie.

Foto: Huizen Haumont (links) en het nog volledige Arendsnest, gezien vanuit de Walestraat.

Romeinen aan de bron van de Schoorbeek

Raymond Billen

Rik Branson gaat in zijn recent verschenen Geschiedenis van Meldert (1) terug tot de Romeinse tijden. Andere auteurs gingen hem voor. De gebroeders Brou, megalietenjagers in Gallië, beschreven de Romeinse weg van Bevekom tot Tienen in detail. Langs dat traject werden verschillende villae ontdekt. Een ervan in Scimpré is beschreven in 1971. Nadien, vanaf 1980, werden systematisch archeologische opzoekingen georganiseerd. Op de algemene en de oudste bevindingen gaan we hier in. In volgende bijdragen komen de specifieke campagnes in Hoegaarden en Meldert aan bod, ook de niet gepubliceerde studie van Barbara Borgers.

Rik Branson komt in een straal van tien kilometer rond Meldert op elf vindplaatsen van menselijke activiteit in de prehistorie. De vruchtbare leemstreek is wellicht één van de factoren geweest waarom volkeren zich reeds vroeg in onze gewesten hebben gevestigd. (...) Verschillende heemnamen wijzen op een Keltische nederzetting. In 57 jaar voor Christus veroverde de Romeinse aanvoerder Julius Cesar onze streken. Hij onderwierp de inheemse volkstammen. Toen de rust was ingetreden zijn de Romeinen, voornamelijk achtergebleven legioensoldaten, onze streken beginnen te koloniseren. Ze hebben villae gebouwd, landerijen aangelegd, zich vermengd met de inheemse bevolking en hun eigen cultuur geïmplementeerd.

Rik Branson gaat in op de opgegraven villae op de Meer in Meldert, de Blotenberg (2) - in 1582 vernoemt als steenhoop - de Mellenberg op de grens met Kuntich, ... Hij citeert de Kluisberg en de Goudberg in Hoegaarden. In Houtem is sprake van het Tomblok, in Hoegaarden van de Tommestraat en in Meldert kent men Vinttommen. Wij voegen daar een eerdere opgraving in Sluizen aan toe (zie verder) en uiteraard kan niet om de Romeinse vicus (Grijpenveld) en de drie tumuli (Grimde) heen.

Rik Branson stipt vier plausibele redenen aan waarom Romeinse restanten uit de eerste twee eeuwen van onze tijdstelling zo vaak voorkomen in deze en andere delen van Haspengouw. Een eerste reden: de vindplaatsen bevinden zich in een van de vruchtbaarste streken van België, met van nature veel zuiver water. De streek was dus geschikt voor grote landbouwexploitaties. Ten tweede: Meldert lag nabij de belangrijke heirbaan Keulen-Tongeren-Tienen-Leuven tot Kassel en Boulogne-aan-zee. Er bestond een aftakking van Tienen naar Nijvel, over Hoegaards grondgebied.

(1) Branson Rik, *Meldert, de geschiedenis van een Haspengouws dorp*, (2023), deel 1.

(2) Foto hierboven: Blotenberg, opgraving (foto Marc Meurrens).

Op basis van opeenvolgende vondsten in Tienen werd een Romeinse weg uitgezet op kaart, ten noorden van de Mene, over Kuntich, Meldert, Willebringen. Willy en Marcel Brou, bekende auteurs over megalieten, menhirs en andere prehistorische fenomenen, tekenden in de jaren zeventig in detail de loop van “onze” heirbaan uit. (zie verder).

Ten derde: de nabijheid van Tienen als vicus (marktdorp) speelde een belangrijke rol in de landbouweconomie. De villae leverden daar producten en deden er een beroep op de ambachtslui. Verschillende auteurs beschouwen de behoorlijk rechtlijnige Waversesteenweg als een oorspronkelijke verbinding met Vicus Tienen, op het Grijsenveld. Speculatief, inderdaad, maar plaatsnaamkundige Paul Kempeneers wijst ook op de benaming “heirbaan” voor deze route in de 14de en 15de eeuw.

En dan ten vierde: Branson ziet ook de aanwezigheid van Tongeren als verkeersknooppunt als een troef. Het was een halte op de belangrijke verkeersader Bavay-Keulen. Dat had economisch, politiek en militair belang. Het tij keerde vanaf het midden van de derde eeuw. Nieuwe bevolkingsgroepen van over de Rijn trokken onze streken binnen. Ze vernielden de landbouwbedrijven (Meer, Blotenberg, Goudberg, Mellenberg) en betekenden

vermoedelijk het einde van de marktplaats Tienen. Wat kwam er in de plaats? Volgens Rik Branson: “Vermoedelijk veel bomen”.

Even terug naar de Willy Brou die, nog voor meer wetenschappelijk bodemonderzoek in onze regio, kon weg-dromen over de Keltische en Romeinse samenleving in onze streek. Met zijn zoektocht naar megalieten is hij bij ons niet verder gekomen dan de verdwenen Lange Steen in Bost (volgens sommigen eerder tussen Ast en Rommersom). Maar de heirbaan Boulogne-Tienen-Keulen kon hem uitgebreid inspireren. Over dat traject is onderzoek gedaan in Waals-Brabant en ook de Tiense Groef, door Meerdaalbos, verwijst ernaar. Dat komt, samen met een theorie over het traject door Bevekom, Meldert, Oorbeek, uitgebreid aan bod in het tijdschrift “Brabantse Folklore” van december 1973.

Onze heirbaan steekt de weg Namen-Leuven over en loopt door Tourinnes-la-Grosse (Deurne), bezuiden de heuvel met de Sint-Martinuskerk. Hij komt via de Tilleul Saint-Roch Bevekom binnen, langs de oude windmolen en de villa van notaris de Streel, naar de zuidgrens van de wijk Les Burettes. Daar takt een route af naar Sclimpré en Sint-Remy-Geest. Zowel in Bevekom als in Sclimpré (op de bron van de Schoor- of Nermbeek) zijn villae blootgelegd.

De hoofdweg gaat verder langs de 100-meter-hoogtelijn, tussen Sluizen en Meldert. Hij blijft zeshonderd meter benoorden de kerk van Sluizen, scheert langs het kasteel van Meldert maar blijft vijfhonderd meter benoorden de kerk van dat dorp. De weg vormt de grens tussen Meldert en Hoegaarden en droeg namen zoals Heerenbaan en Route des Armées (nu Waversesteenweg). De gebruikers belandden zo in Oorbeek. Brou stipt aan dat de Waversesteenweg daar dateert van de 17de eeuw. De oorspronkelijke Romeinse weg passeerde de Kapellestraat, Begijnenstraat (voorheen Groenstraat), naar de Congo en het kasteel van Oorbeek. De weg bleef benoorden de huidige betonweg, liep evenwijdig met de Mene tot aan de IJzermolen in Mulk (Tienen). Op dat laatste stuk moet de oude Sint-Maartenskerk tot 1619 hebben gestaan. (3)

Willy Brou citeert een bijzonder grote Romeinse nederzetting nabij de bron van de Schoorbeek, tussen Sclimpré en Wahenges. Die is lang voor de archeologische

campagnes in Hoegaarden al opgegraven. Resten werden gesignaleerd door A. De Loé (4) in 1937 en vanaf 1971 werkte een ploeg van de Cercle Archéolo-J de Rixensart (m.m.v. ULB) op de site. Er kwamen gebroken dakpannen, met bloemen beschilderde muurresten en een vat in aardewerk voor voedingswaren aan het licht. Over deze villa verscheen een rapport in het tijdschrift “Wavriensa” (5) in 1971. Dat wijst ook op andere Romeinse vondsten in Meldert, nog voor 1963.

De bouwresten in Sclimpré werden onthuld in vakken van vijf meter op vijf. Op een oppervlakte van 150 vierkante meter werden muren blootgelegd waarvan, zo be-treuren de verslaggevers, enkel de funderingen zijn overgebleven. Er restte een hoek met verzorgd metselwerk en een betonnen vloer in goede staat. Het aardewerk laat een datering toe uit de tweede eeuw. Hieronder (foto rb) staan, na de werkzaamheden, Hoegaardse “toeristen” op de site, nl. de latere burgemeester Frans Huon, vergezeld van Piet van Nerum.

(3) Wauters, A., *Communes Belges, Canton de Tirlemont-Oorbeek*, 1876.

(4) de Loé, A., *Carte archéologique de la Belgique romaine*, Brussel, 1968.

(5) Raepsaet G. en Gillet J., *Une construction romaine du IIe siècle de notre ère à L'Ecluse*, in *Wavriensa*, XX, (1971) blz. 147 e.v.

Info en kaart: Brou, W., *La Chaussée antique Boulogne-sur-Mer - Buizingen - Tirlemont - Cologne*, in *Le Folklore Brabançon*, 1973, blz. 301 e.v.

Bewoners van de Goudberg kookten naar Romeins recept

Barbara Borgers

Barbara Borgers (1) onderzocht de opgravingsgeschiedenis van de villa op de Goudberg in Overlaar, bezuiden de autoweg E40 en de spoorlijn HSL. Uit de studie kon ze de leefgewoontes van de bewoners reconstrueren.

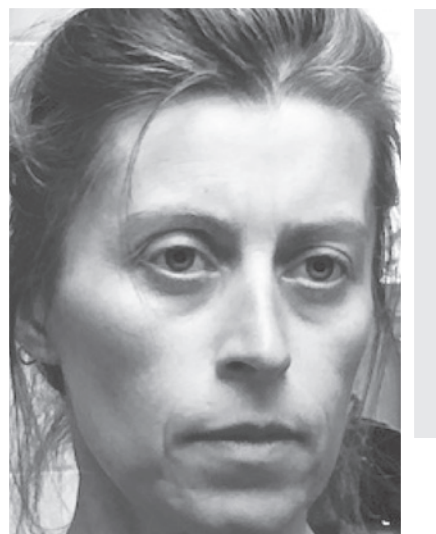
Deze villa werd in twee fases opgegraven. In 1980 groef men de kelder van de villa op, alsook een bijgebouw, dat door een *hypocaustum* systeem verwarmd werd. In 1998 tekende men de helft van het grondplan van de villa in: de andere helft was bij de aanleg van de E40 in de jaren 70 verdwenen. De studie van de oude opgraving was problematisch in die zin, dat weinig contextgegevens overgeleverd werden: alleen het ‘naakte’ aardewerk kwam tot ons. Van de opgraving uit 1998 werden meer contextgegevens overgeleverd, doch we interpreteerden deze data voorzichtig daar zij de oude opgraving deels overlappen.

De natuurlijke erosie op de Goudbergsite moet relatief beperkt gebleven zijn, omdat de villa op een natuurlijk plateau op de heuvel gesitueerd was en het aardewerk in goede staat tot bij ons gekomen is. Enkele sporen wijzen erop dat de Goudberg reeds tijdens de ijzertijd bewoond geweest is, maar een bewoningscontinuïteit tussen de late ijzertijd en de Romeinse periode kon niet bewezen worden. De Romeinse villa werd in de loop van de 1ste eeuw na Christus in steen en met een porticus aan twee zijdes opgetrokken. We onderscheidde twee verbouwingsfasen. Tijdens de eerste verbouwingsfase werd een vertrek, dat aan de zuidkant van de villa gelegen was, vergroot. Deze verbouwing dateert niet voor het midden van de 2de eeuw na Christus. Bij de tweede verbouwing werd het grondplan niet gewijzigd, maar een klein vertrek met kelder werd aangebouwd – tevens aan de zuidkant van de villa. We weten niet of deze verbouwing voor of na de eerste verbouwing plaatsvond.

Met betrekking tot het levenseinde van de villa bleven we het antwoord schuldig. Temeer daar tijdens de vroegmiddeleeuwse periode wellicht de laatste bovengrondse structuren van de villa verdwenen. De stenen en de dakpannen van de villa werden ten voordele van een Romaans kerkje van Overlaar geroofd. Het is voornamelijk op basis van de studie van het Romeins aardewerk, uit de twee opgravingen samen, dat we het leven op de villa tot in de eerste helft van de derde eeuw kunnen laten doorlopen.

We bespraken de culturele en de natuurlijke formatieprocessen, die op het Romeinse aardewerk ingewerkt hebben. Soms transformeerde men aardewerk in de oudheid om het een secundaire functie te geven. In deze context bespraken we doorboord aardewerk, dat een gefermenteerde inhoud moest vrijgeven of dat als klok fungeerde. Toch heeft men ook menigmaal vastgesteld dat aardewerk op een bepaald moment ook een sociaal-ideologische functie vervulde in de Romeinse samenleving.

(1) Borgers Barbara, *De Studie van Romeins aardewerk van de villa op de Goudberg, Hoegaarden en haar relatie tot de vicus Tienen. Verhandeling ingediend tot het behalen van de Master in Kunstwetenschappen & Archeologie (VUB), academiejaar 2006 - 2007.*

We formuleerden voorzichtig de hypothese dat enkele individuen op de Goudberg een dergelijke sociaal-ideologische functie gekregen hebben. Maar ook hedendaagse menselijke activiteiten zorgden ervoor dat het Romeins aardewerk *vervormd* werd. Langdurige landbouwactiviteiten op de Goudberg vormden één oorzaak. Maar het aardewerk werd ook door wind en water aangetast. Met name het aardewerk, dat aan lage temperaturen gebakken werd, bleek heel gevoelig te zijn aan deze factoren.

In een apart hoofdstuk onderzochten we de Tiense aardewerkproductie enerzijds en de consumptie van deze Romeinse waar in onze villa anderzijds. Met betrekking tot de aardewerkproductie hanteerden we twee verschillende methodes, die toegepast worden om aardewerk te karakteriseren, te groeperen en typologisch te classificeren.

Te Tienen hanteerden we de methode, waarbij we het Tiense aardewerk morfologisch groepeerden volgens (maximum) achttien categorieën – elk met nog specifieke varianten in oppervlaktebehandeling. Bij deze methode onderzochten we het aardewerk microscopisch en we hielden tevens rekening met de historische interpretatie. We hanteerden de tweede methode aan de Universiteit van Sheffield en we groepeerden het Tiense aardewerk volgens negen *fabrics*, waarbij elke *fabric* een variatie aan typologische vormen omvatte.

Door de Tiense aardewerkproductie te onderzoeken, gingen we de *Chaîne Opératoire* na. Tijdens de 1ste eeuw n. C. gebruikten de Tiense pottenbakkers één klei wanneer ze aardewerk produceerden. Wanneer de pottenbakkers keukenwaar produceerden, temperden ze de klei met kwarts of chamotte en wanneer ze tafelwaar produceerden magerden ze de klei met organisch materiaal. De pottenbakkers produceerden voornamelijk keukenwaar en ze bakten het aardewerk in reducerende ovenatmosfeer. Tegen het midden van de 2de eeuw daarentegen waren de pottenbakkers duidelijk meer vertrouwd met aardewerkproductie, aangezien ze grondstoffen zuiverden of twee kleien mengden. Ze temperden het aardewerk niet langer uitsluitend met kwarts of chamotte wanneer zij keukenwaar produceerden en de tafelwaar temperden ze al helemaal niet meer. (nvdr: Temperen: behandeling om de hardheid, en dus de broosheid, te verlagen).

In tegenstelling tot de 1ste eeuw produceerden ze voornamelijk fijne waar. Nieuwe vormen werden geïntroduceerd – vooral tafelwaar. De pottenbakkers verkozen nog steeds het oppervlak te polijsten – zelfs wanneer zij vormen van geïmporteerde waar imiteerden. De pottenbakkers bakten het aardewerk overwegend in oxiderende atmosfeer en ze creëerden een gesmookt effect op het oppervlak. Aanvankelijk kozen de pottenbakkers ruwe materialen in functie van het type aardewerk, maar tegen de 3de eeuw had de ervaring hun geleerd dat dit niet langer nodig was.

Fig. 12: zwartgeblakerde kookpot

Bij de Goudberg-villa viel op dat de tafelwaar een groot deel van de consumptiegoederen uitmaakte. Het bleek dat de villabewoners zich uitgebreid Tiense keuken- en tafelwaar ter consumptie aanschafte, maar ze verkozen amforen van verderaf te importeren. Wat zegt dit in termen van consumptie? De villabewoners – als geromaniseerde burgers, importeerden wijn en olijfolie vanuit Zuid-Gallië en het Iberische schiereiland en ze leefden volgens de Romeinse kook- en eetgewoontes. Ze mengden kruiden in *mortaria* (wrijfschalen) en bakten het voedsel in ovenschotels. Aan tafel serveerde men water en wijn in kruiken en bekertjes, die geproduceerd werden naar Romeins voorbeeld. Toch verraadden enkele kookpotten, dat inheemse (kook)tradities ook nog verder liepen. Tenslotte bevestigde de grote hoeveelheid tafelwaar de hoge(re) sociale status van de villa eigenaar.

Fig. 19: beker met secundair verbrande scherven.

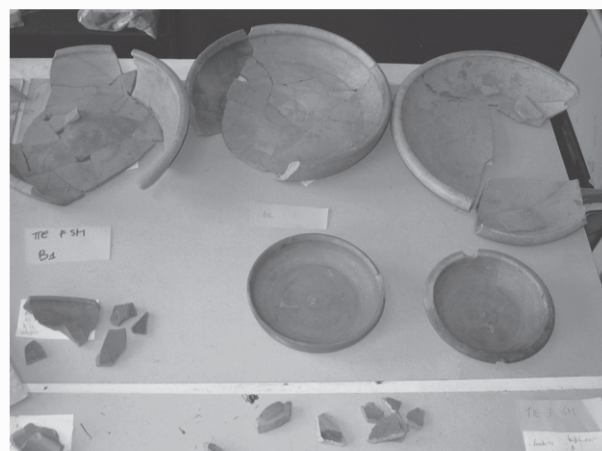

Fig. 20: het gesmookt bord in het midden van de foto heeft secundair verbrande scherven.

Meer controversiële vragen met betrekking tot de depositie en ruimtelijk interpretatie van het aardewerk bleken evenwel niet toepasbaar op het aardewerk ensemble van de Goudberg. We maakten een subtiel onderscheid voor de depositielagen in de kelder, doch de fragmentarische contextgegevens sloten een gefundeerde interpretatie uit. Daarentegen interpreteerden we de kuil in het vergrote vertrek als een opvullingskuil.

Los hiervan onderscheidde we vier aanwijzingen op het aardewerk, die op een depositie (op hun plaats van gebruik) wezen. Ten eerste bevonden er zich volledige vormen in het aardewerkensemble, ten tweede waren een aantal scherven secundair verbrand, ten derde waren er graffiti aangebracht en als vierde element onderscheidde we doorboorde bodems. Op basis van vergelijkend literatuuronderzoek, stelden we een intentionele depositie op de Goudberg villa voor. De scherven van de Goudberg wijzen op uiteenlopende gebeurtenissen tijdens de Romeinse periode.

Specifiek voor de Goudberg kwamen we tot twee plausibele verklaringen. Enerzijds wezen de *mortaria* en de graffiti op een afsmeiking van vruchtbare landbouwgrond. Anderzijds wezen de volledige individuen, die ritueel gebroken en verbrand waren en de doorboorde bodems op een ritueel dat in verband stond met de definitieve verlating van de woonplaats. Deze handelingen moeten op verschillende momenten plaatsgevonden hebben op de Goudbergsite. De essentie van de actie ligt in het feit dat men, ten tijde van de Romeinse periode, de materiële cultuur – of het Romeins aardewerk, actief gebruikte om zich op sociaal en religieus vlak uit te drukken. Deze expressie was zichtbaar en werd begrepen door de mens van toen.

Heel belangrijk in deze context is dat (aardewerk) deposities een traditie kenden die terugging tot de ijzertijd. Dit ritueel leefde nog verder door in de Romeins periode, maar werd in een ‘Romeins kleedje’ gestoken (door middel van Romeinse materiële cultuur). Ook voor de inscripties besloten we dat zowel de inheemse tradities als de nieuwe Romeinse cultuur naast elkaar bleven bestaan: inheems symbolisme naast Romeinse geleterdheid. De Gallo-Romeinse cultuur van de 3de eeuw was een nieuwe cultuur, het was een mengvorm van inheemse ijzertijdtradities en Romeinse invloeden. We spreken terecht van een Gallo-Romeinse beschaving.

Men verkoos ook de lokale keukenwaar boven import. In deze context vermelden we het hoge aantal Tiense *mortaria*. Alleen de groep van opslag aardewerk omvat veel meer importvormen. De villa bewoners verkozen wijn en olijfolie uit het Zuid-Gallische en het Iberische schiereiland te importeren. Hieruit kunnen we besluiten dat de inwoners van de villa op de Goudberg goed naar Romeinse traditie en gewoontes tafelden. Kruiden werden in *mortaria* gemengd en eten en brood werd in ovenschalen gebakken, naar Romeinse tradities. Aan tafel dronk men water en wijn – eveneens naar Romeins voorbeeld. De borden, bekertjes, *mortaria*, kruiken en ingevoerde amforen illustreren de Romeinse bereidingswijze van voedsel. Toch dienen we de consumptie te nuanceren. Tussen de kookwaar bevonden zich enkele kookpotten, die uit de inheemse traditie stammen. Dit wijst erop dat de lokale kooktradities nog naast de nieuwe Romeinse tendensen bleven bestaan.

Ook onderzochten we de relatie tussen een *vicus* en villa(e). De *vicus* Tienen was op de weg Cassel – Keulen gelegen en werd tijdens de Tiberisch-Claudische perio-

de gesticht. De villa op de Goudberg situeerde zich in de onmiddellijke nabijheid van de *vicus* Tienen – een 4-tal km verderop, en werd op het einde van de 1ste eeuw n. C. gebouwd. De stenen villa werd naar Romeinse tendensen gebouwd, hetgeen de *porticus* aan beide zijde aangeeft. Doch we kennen slechts de helft van het grondplan. Door de variatie aan grondplannen, die we in andere villae in de *Civitas Tungrorum* en de *Civitas Ubiorum* vastgesteld hebben, verkiezen we geen identieke tweede helft van de villa op de Goudberg te veronderstellen. We interpreteerden het vergrote vertrek als de gemeenschappelijke eetruimte. We argumenteerden deze hypothese door de aanwezigheid van de grote hoeveelheid aardewerk binnen de ruimte en het aansluitende (kelder)vertrek. Daarnaast speelde ook de ligging van de ruimte tegenover de zon een rol. De variaties kunnen we aan nieuwe architecturale tendensen toeschrijven, maar evenzeer aan traditionele gewoontes en interpretaties.

De *vicus* (nederzetting) Tienen kende een voorspoed vanaf het midden van de 2de eeuw. De productie van de fijne tafelwaar geeft aan dat de voorspoed zeker tot in

villa werd aardewerk gevonden, dat te Tienen geproduceerd werd. De villa-eigenaars produceerden op hun beurt een graansurplus, dat in de *vicus* verzameld werd en naar de bevolking en het leger aan de *limes* gedistribueerd werd. In Tienen werd een *horreum* (graanschuur) opgegraven. Maar met betrekking tot sociaal-politieke en religieuze relaties tussen de *vicus* en het platteland wordt echter zelden archeologisch bewijs vastgelegd. Concreet voor Tienen en haar hinterland tasten we hieromtrent in het duister. We kunnen slechts vermoeden dat een (of meerdere) rijke villa eigenaar(s) uit de omgeving instond(en) voor de bouw van het *horreum*, het publieke badhuis of zelfs later voor het *Mithraeum* in de 3de eeuw en zodoende de status van de *vicus* naar een hoger sociaal niveau verhieven.

Kortom: de Romeinse materiële cultuur oefende een grote aantrekkingskracht uit. De Romeinse cultuur en haar materiële toepassing overspoelde ook de *vicus* Tienen en zeker ook de Goudberg. Te Tienen produceerden de pottenbakkers Romeinse keukenwaar vanaf de tweede helft van de 1ste eeuw n. C. Op dat moment

de 3de eeuw doorliep. We stelden een gelijkaardige situatie vast voor de villa op de Goudberg. Men verbouwde en breidde de villa rond het midden van de 2de eeuw uit, waarna het leven er een stuk comfortabeler werd. Het leven op de villa ging zeker door tot in de eerste helft van de derde eeuw n. C. Bijgevolg hebben we zowel voor de *vicus* als de villa een geslaagde romanisering vastgesteld.

Tienen fungeerde niet enkel als economisch (re)distributiecentrum, maar tevens als publieke en religieuze ontmoetingsplaats. De economische relatie tussen de *vicus* en de villa werd archeologisch vastgelegd. In de

bouwde men een op de Goudberg een villa naar Romeinse tendensen. Bij een (eerste) verbouwing ontdeed men zich van het (inheemse) terra rubra en terra nigra aardewerk. Tegen de 3de eeuw had men aan de nieuwe cultuur een lokale, regionale interpretatie gegeven. De pottenbakkers produceerden fijne waar en in hun vormen imiteerden ze importwaar enerzijds, maar ze waren creatief en ontwierpen nieuwe vormen anderzijds. Ook op de Goudberg breidden de bewoners de villa naar eigen believen, vereisten en smaak uit. Zij aten naar Romeinse gewoonten, doch inheemse tradities liepen nog steeds verder, hetgeen ook uit hun aardewerk blijkt.

“Plinius schreef over de noordelijke gebieden, dat men er oogstte door middel van de vallus, een oogstmachine, die door lastdieren getrokken werd. Het is belangrijk te vermelden dat elke Romeinse provincie haar eigen individuele achtergrond van inheemse landbouwtradities had en dat de meeste van die tradities ook vrij ongemoeid verder liepen tijdens de Romeinse periode. Men bewerkte de grond dus nog steeds, net als in de ijzertijd, door middel van humid farming - een landbouwtechniek waarbij de vruchtbare leem- of kleibodem jaarlijks met een zware ploeg omgeploegd werd.”

“Een tweede belangrijk onderdeel van de economie vormde de veeteelt. De villabewoners deden gewoonlijk zowel aan landbouw als aan veeteelt. Afhankelijk van de ondergrond domineerde de ene activiteit boven de andere. Op de vruchtbare lössbodem in de centrale zone van de Civitas Tungrorum en de Civitas Ubiorum domineerde de landbouw en werden voornamelijk graangewassen geteeld.”

“Landbouwuitbatingen, zoals de villae te Bierbeek en Hoegaarden, waren in het hinterland van de vicus Tienen gesitueerd. Deze villae leverden hun surplus aan het horreum (graanschuur) te Tienen. Vanuit de horrea werd het graan verder naar de bevolking en het leger aan de Rijn gedistribueerd. Door de gunstige ligging van de vicus Tienen was het mogelijk het graan snel te transporteren.”

(Uit Borgers B. o.c., met verwijzingen naar andere auteurs (Rees 1990, Carroll 2001, Vanderhoeven 2001.)

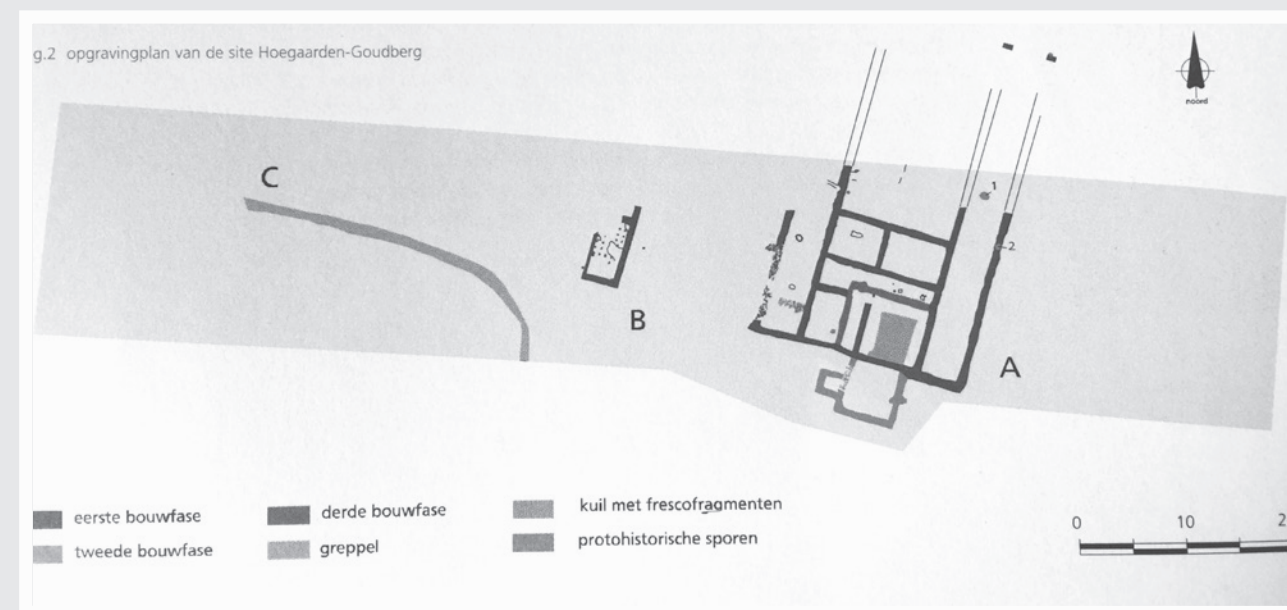

Foto op blz. 12 en grondplan Goudberg: uit Schryvers A. en Van Imp L., Op het spoor van het verleden, archeologie op de hogesnelheidslijn, 2001.)

Collectie doodsbrieven uit mei 1940

Ons archief is verrijkt met een aantal overlijdensberichten uit Goetsenhoven en omgeving, uit 1940. Met dank aan Maurice Nijs. Het gaat om slachtoffers van het bombardement van vrijdag 10 mei 1940, de eerste dag van de Duitse inval in de Tweede Wereldoorlog.

Om middernacht ontvangt kapitein Poppe van de staf van het 1ste Luchtvaartregiment als officier van wacht de alarmmelding van het hoofdkwartier. Poppe zorgt er onmiddellijk voor dat het alarm aan de verschillende groepen wordt doorgegeven. Bij het eerste daglicht wordt omstreeks 5u het vliegveld van Goetsenhoven gebombardeerd waarbij zeven militairen het leven verliezen en ettelijke toestellen van verschillende regimenten vernietigd worden. De vliegtuigen van het 3de Smaldeel (3/II/1Lu) zijn erin geslaagd net voor het Duitse bombardement van het vliegveld van Goetsenhoven op te stijgen en naar het oorlogsvliegveld te Glabbeek te vertrekken waar ze even later landen. Toch vallen er slachtoffers onder het grondpersoneel: onder andere de soldaten Uyttebroeck en Van Aerschot.

Foto: de kerk van Goetsenhoven in brand, mei 1940. (Bron Natuurpunt Oost-Brabant)

De vliegtuigen van het 5de Smaldeel (5/III/1Lu) hadden Goetsenhoven al om 4u verlaten om zich naar het oorlogsvliegveld van Jeneffe te begeven. Alle vliegtuigen van het 7de Smaldeel, op een Fairey Fox O170 na, raken tijdig weg uit Goetsenhoven en komen heelhuids aan in Loncée, nabij Gembloux. Later op de dag wordt sergeant-vlieger van Wersch samen met twee vliegtuigherstellende door luitenant-vlieger Vanhooreweder naar Goetsenhoven teruggestuurd om er de Fairey Fox O170, die eerder die dag niet startte, op te halen. De O170 werd als bij wonder gespaard tijdens het luchtbombardement. De 2de Sectie van het Regiment Grondverdediging tegen Luchtdoelen heeft Goetsenhoven ook verlaten en komt toe op het vliegveld van Glabbeek. De sectie installeert er zijn twee C40 Bofors kanonnen. (1)

(1) <https://18daagseveldtocht.be/militaire-luchtvaart/1ste-luchtvaartregiment/>

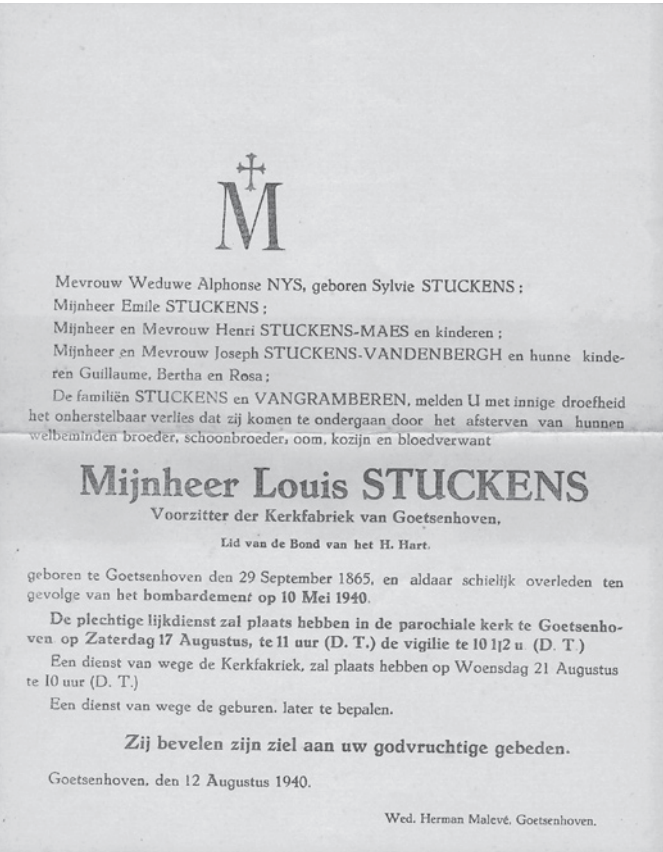
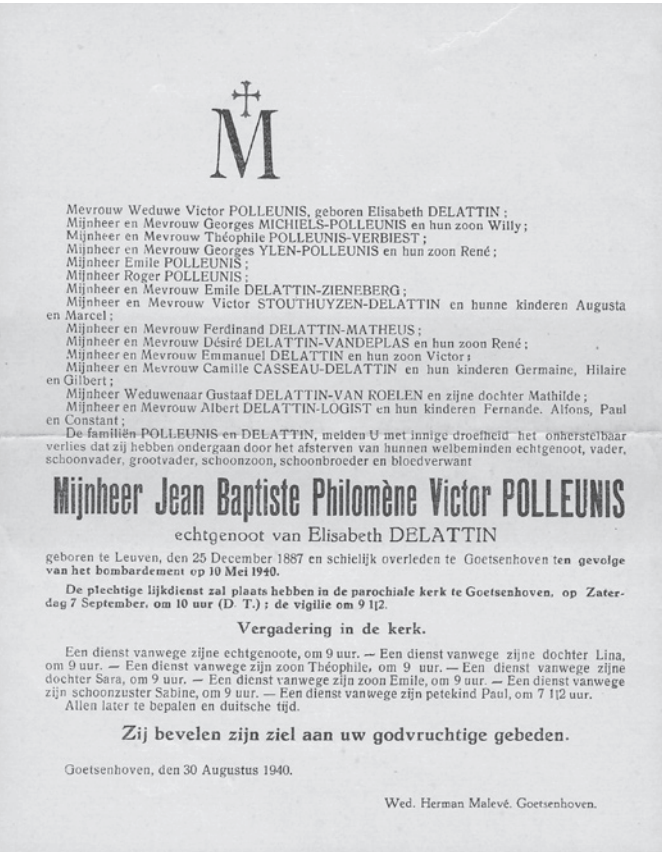
Het bombardement had zware gevolgen, ook voor het dorp. In Goetsenhoven stond de kerk in brand in 1940 en nadien dienden de zijbeuken en de lichtmuur in de oorspronkelijke stijl te worden heropgebouwd. Van het interieur bleef slechts weinig bewaard.(2) Ook in Hoegaarden was er schade, o.a. aan de glasramen van de St.-Rochuskapel van Mariadal.

De nu beschikbare overlijdensberichten gaan over:

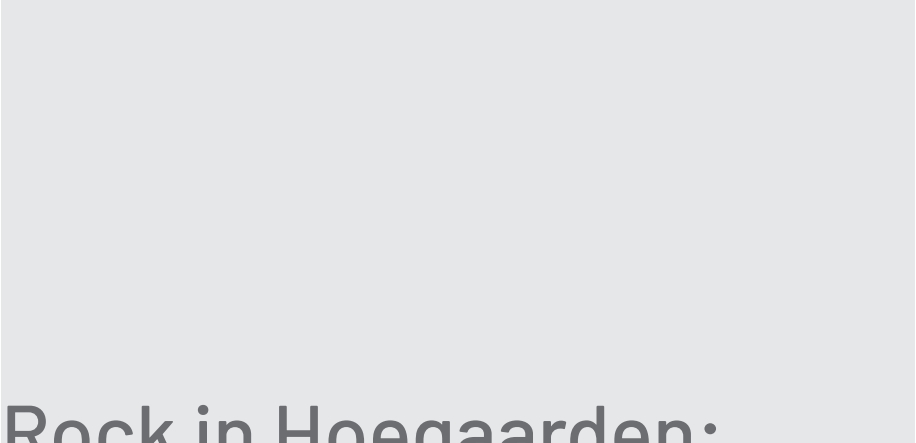
- Henrie Thomas Courtois, 3 maart 1901 - 11 mei 1941, overleden tengevolge het bombardement van 10 mei 1940. Begrafenis: 12 september 1940.
- Jeanne Leonie Mottie, 16 oktober 1914 - 10 mei 1940. Begrafenis: 22 juli 1940.
- Frederik Minten (e. Victoire Cortoos), 27 juli 1885 - 10 mei 1940. Begrafenis: 2 september 1940.
- Jean Baptiste Philomène Victor Polleunis (e. Elisabeth Delattin), 25 december 1887 - 10 mei 1940. Begrafenis: 7 september.
- Louis Stuckens, voorzitter van de kerkfabriek, 29 september 1865 - 10 mei 1940. Begrafenis: 17 augustus 1940.

Op 13 mei 1940 viel bij een bombardement op St.-Remy-Geest ook: een slachtoffer uit Goetsenhoven, nl. Maria Uyttebroeck (e. Henri Stas), 20 november 1896 - 13 mei 1940. Begrafenis: 10 oktober 1940.

In 1940 werd door de Duitse bezetter zowel in Nederland als België de Midden-Europese Tijd ingevoerd, die een uur voor is op de tijd van Greenwich. Op deze overlijdensberichten is sprake van DT (Duitse Tijd). Een herdenkingsaffiche van uitgeverij Vansteenbrugge beeldt negentien slachtoffers af. Er is een gedenksite ingericht op het kerkhof te Goetsenhoven.

(2) <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/43066>

Rock in Hoegaarden: over clubs, podia en radio's

Ubri Mannaerts (1983)

Dit jaar (2023) bestaat jeugdhuis 't Paenhuys, aan de Stoopkensstraat, vijftig jaar. Jeugdhuis de Klup is ontstaan in 1966 als JVV (Jeugdverbond voor Vrijheid en Vooruitgang). Andere clubs zijn hen voorgedaan (Krater 16, King B,...). Ubri Mannaerts was getuige van hun evolutie van 1966 tot 1983, en ook van de opkomst van lokale radio's. Hij kondigde dat aan als "een authentieke studie door Ubri, professor in de Ubriologie."

Hoegaarden heeft steeds een belangrijke rol gespeeld voor de rockgezinde jeugd uit de streek. Haast twintig jaar ijveren Hoegaardse jeugdorganisaties opdat rock levenslang zou blijven. De geschiedenis gaat terug tot 1966 en de oprichting van het jeugdhuis de Klup (toen nog de JVV) en de jeugdclub Krater 16, met onder andere een jeugdige De Angelis en Georges Stockmans (ex-Paenhuys-pv 1976).

1968 betekende niet alleen provo, hippie, flower power, geestverruimende middelen en de grote studentenopstand, het werd voor Hoegaarden veel meer daar bleek dat jongeren uit verschillende politieke gezindten zich gingen interesseren voor dezelfde dingen. In 'n sterk door de politiek uiteengereten Hoegaarden groeiden JVV en Krater 16 gestadig naar elkaar toe. Hoogtepunt werd 25 februari 1968 met een verbroederingsdansfeest. Titel: Psychedelic Evening. Discobar: Ludovicus de Jongere (Ludo Vannerum). Lightshow: UPI (met Pieter Delarve - Leuven- en Ubri). Jaarlijks werden gezamenlijke autobusreizen georganiseerd naar optredens: naar Kazuno (voormalig folkfestival Deurne) en Jazz Bilzen. Dat laatste stond uiteindelijk voor 1 dag jazz en 2 dagen rock. De jeugd had de smaak te pakken: rock bepaalde de unanimité. De ware levenshouding werd aangeleerd: sex, drugs en rock&roll. Wat zich evenwel beperkte tot het vinden van 'n lief, koeten en drinken en... rock&roll.

Getegalm werd 'n eerste vereniging met een nieuw golf bewuste jongeren. Het openingsfeest werd opgeluisterd door de discobar "De Galg" (Jim Giroulle, Zwief en Ubri). Onder impuls van motoren Luk Vandeplas, Reimond Billen en Frans Huon groeide Getegalm uit vzw 't Paenhuys, met legerplaats het voormalig Wezenhuis met bijgebouwen aan de Stoopkensstraat. Terzelvertijd kwam er 'n onafhankelijk opererend ontmoetingspunt: "King B". De eerste Hoegaardse danskeet, gegroeid uit de teedees in de zalen van de voormalige suikerfabriek La Ghète, met de vaste discobar "The International Underground Koetexpress" (met Ludovicus de Jongere, Draco, Joop, d.i. Georges Stockmans en Ubri). De King B was gehuisvest in de voormalige feestzaal Help U Zelve aan de Arthur Putzeysstraat en werd geleid door dj's zoals Draco (later politieagent Danny Sevenants en broer van Gerrit) en Ubri.

We hadden het jaar 1969 gehad met de mijlpaal in de rockgeschiedenis: Woodstock, waar ruim 300.000 jongeren gedurende drie dagen lief en leed maar vooral veel muziek deelden. Het zou het grootste muziekfestival aller tijden blijven.

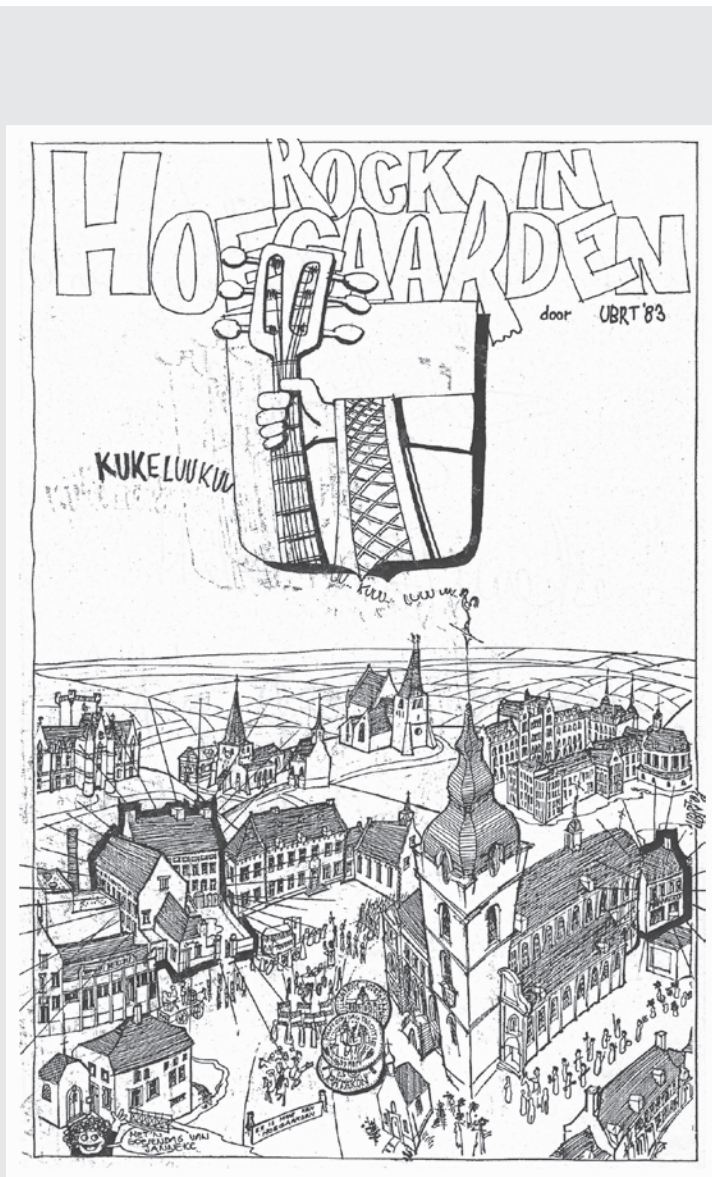
King B stond model voor al wat later in de streek zou ontstaan als danskeet: loeiende muziek, stikdonker of verlicht met helflitsende psychedelieke lightshows (UPI), met schreeuwlelijke, langharige dj's, met 'n zeer progressieve technische benadering (tech.ir Fred Buccauw), met 'n heus drumstel op het podium en met vier go-go-boys en -girls. Van heinde en verder kwam langharig werkschuw tuig naar het muziekdorp Hoegaarden (o.a. Polle Van Tamp en Gi Andries van Poky). Latere dj's met lokale bekendheid kregen de smaak te pakken: Zaik en Makki and the Rockmachine (met o.a. de Tienenaar Jean Lavens), Ludovicus de Jongere (Ludoi Vannerum) en Marco Furioso (Marc Van Moer, toen student aan de toneelschool).

Marco Furioso is een hoofdstuk apart: zijn discobar is met haar tien jaar ervaring momenteel de beste semi-professionele uit de streek. Kwaliteit van de bovenste plank en wat meer is "Marco Furioso is rockminded". Hij is organisator geweest van de twee Tiense Rocknachten (okt.-nov. 1978), medeorganisator van Kluprock '82 en in december 1983 zal de muzikale duizendpoot 'n regie leiden in het Tiense miniaturtheater 't Koelieske (met o.a. Yvan Willems, Lieve Van Dormaal, Wim Laroy en Collectief Collieriek).

Discobars bepaalde het uitgaansleven. Slechts één groep zou het Bühne-front verdedigen: de legendarische Lightnings, met o.a. Johnny Vangoitsenhoven, zijn broer Emma-no, Gorgon Romme, Armand Meeuwens. Bekende discobars zijn nog steeds de Groep Alfa (Pascal Fourie en Luc Lebegge), de trendy Nu of Nooit (met o.a. Dirk Smolders, presentatie van Tigerno Radio) en de new-wavige Muziekhappening met Karel de Graaf en Noisy Parker (allebei van goei poeier en verbonden aan Tigerno Radio).

Rechts: Voorpagina van het document (tekening ubrt: muziek straalt uit de twee jeugdhuisen).
Boven: Maria Degendt verkozen tot Miss Queen B, in de King B (foto urbt)

En zo komen we aan 'n nieuw hoofdstuk: de onafhankelijke radio's.

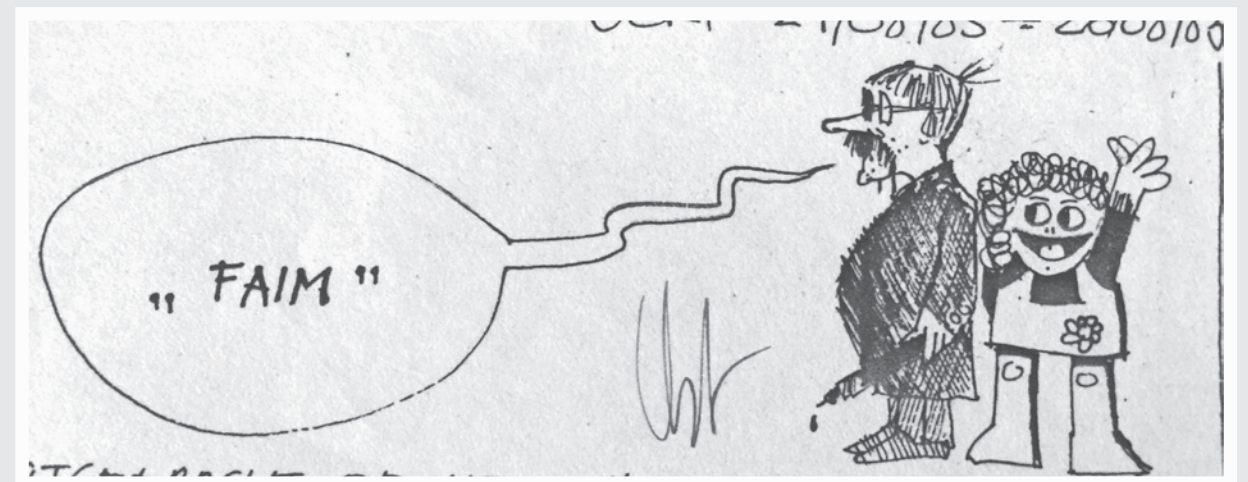
1980 werd het jaar van de opkomst van de vrije lokale radio. De eerste werd geboren in het voormalige café 't Stui-verke (in Tienen aan de Hoegaardenstraat) en zette Radio Tigerno (de oude Keltische benaming voor Tienen). Een van de belangrijke medestichters was Hoegaardier Hans Vandermolen die later bekend zou worden als de bittere, bijtende, niets ontziende De Angelis (cfr. Krater 16). Toen de Tiende tv-buizenfabriek Sylvania in nood geraakte bood Tigerno spontaan haar hulp aan. Ze raakte nationaal bekend onder de naam S.O.S Sylvania die dagelijks noodkreeten uitzond. Tevergeefs, want deze afdeling van Sylvania sloot de deuren.

Ondertussen waren zoveel mensen bij de radio gekomen dat herbeginnen onder de naam Tigerno uitgesloten was. Er werd gekozen voor de naam Retour, terug in de lucht. Tegelijk was er concurrentie gekomen vanuit een flatgebouw in Bost: VRT (Vrije RadioTienen), nadien RTR-Radio Tienen Regionaal, met weer Marco Furioso in de voorste gelederen. Hij stelde ook mensen aan elkaar voor zoals André Depré en Fred Steyn, met alle gevolgen. Heel anders dan nu, zat de schrik erin voor gerechtelijke opdoeking en in beslagname van materiaal. Het toeval wilde dat het voetbalveld van jeugdhuis de Klup zich bevond op Waals grondgebied (Lummen, Geldenaken) en dat Marco Furioso goed bevriend was met Klupvoorzitter Freddy Mannaerts. Zo kon de VRT uitzenden uit de sportlokalen van het jeugdhuis de Klup. Een tiental Hoegaardiërs verzorgden mee de presentatie: Erwin Noë, Camille Janssens, Werner Ausloos, Hans Kleynen, Armand Xavier, Jos Cauwberghs en Ubrt. Twee woelige radiojaren verder bestaan er nog meer verschillende Tiense radio's naast elkaar: VRT, Radio Retour (later gesplit in Touring, Radio 94 en Radio Retour) en vanaf maart 1982 de nieuwe Tigerno, onder voorzitterschap van De Angelis.

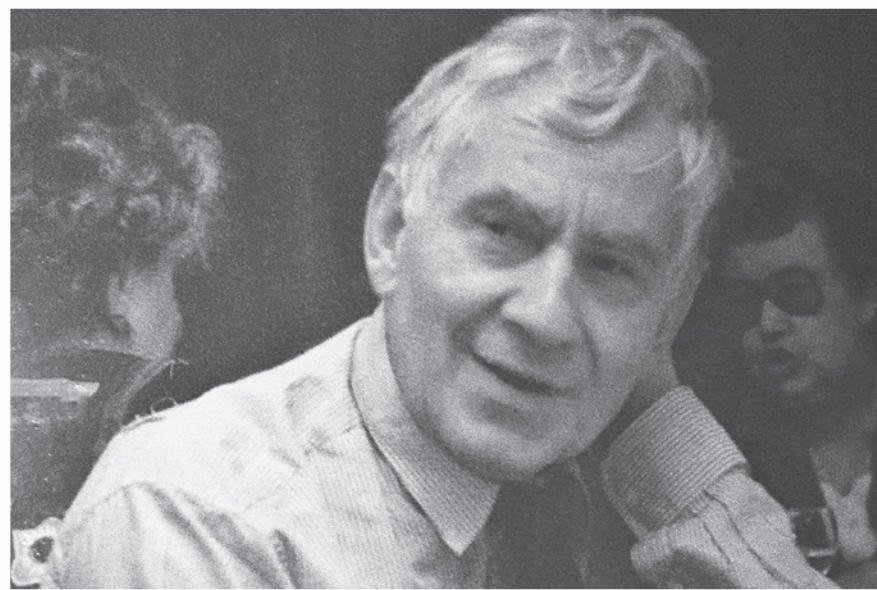
Een terugblik op de werking van de twee Hoegaardse jeugdclubs leert dat vooral 't Paenhuys rockgezind is. De Klup ontwikkelt zich meer in de richting van softpop, disco en hitparades, kleinkunst, met als enig rockgebeuren Kluprock 82 (met de homegroep "Poky" met Guy Andries, William "Taxi" Andries, J. Wery en Yvan Willems), "the Singles" met P. Daels, P. Demuyne, W. Dockx, B. Crabbé en Eric Donvil) en het nationaal funkmonument "der Polizei" (met o.a. Koen Leeman, Paul Poelmans, Jean Rousseau en Stoy Stoffelen).

Anders is het gesteld met het Paenhuys: naast de traditie van het Festival bloeide er gedurende korte tijd een folkscène. Eerst onder impuls van Luki Vandeplas en nadien onder kundige leiding van Gido Swillen traden tientallen folkies op op de folkzolder. De ware interesse van de Paenluyzen lag echter duidelijk elders: het Hoegaardse Paenhuysfestival (nadien Paenhuysparkhappening) ontstond in 1973, met Motion Blues Band, Neo, Swinkle, Stamp+T (Jan Vollon, Mark Thomas, Eric Donvil). Buiten de Tiense jeugdclub 't Eendje, de intussen opgedoekte Veemarktkroeg The Spychedelic en het Kelderke, was er voor de Tiense jeugd slechts één uitlaatklep: 't Paenhuys in Hoegaarden.

Ubrt belicht verder hoofdstuk van de elf eerste Paenhuysfestivals: veel lokale namen maar ook Ferre Grignard, Raymond van het Groenewoud, Roland, Miek en Roel, Zjef van Uytzel, Kris De Bruyne, Johan Verminnen,...

Ubrt met Janneke (zelfportret 1983).
Hij schreef "faim" in plaats van "fin" aan het slot.

Neef registreert oorlogstragedie van De Ploeg

Het onvertelde verhaal van onderpastoor Laurent Aerts

Guillaume Leys, Raymond Billen

Laurent Aerts (1929-2014) was onderpastoor in Hoegaarden Sint-Gorgonius van 1960 tot 1983 en nadien, tot 2005, pastoor in Hoeleden Sint-Amandus. Hij woonde in Hoegaarden op het Gemeenteplein, tot 1962 samen met zijn moeder Roos Vansweefelt. Dat zijn familie, in hoeve De Ploeg in Herselt/Blauberg, te lijden had gehad onder de oorlog was min of meer bekend. Welk lot de vijftienjarige Laurent beschoren was is nooit verteld.

Een neef, Guillaume Leys, noteerde in 1994 het verhaal van zijn schoonvader Evarist Aerts. Een krantenartikel over bejubelde oorlogshelden had bij de familie de tongen los gemaakt. Guillaume kreeg een relaas te horen waarvan hij tot dan slechts summiere elementen had opgevangen. En toevallig kwam daar die dag oom Laurent (nonkel Ren; foto onder) ook langs. Hij begon ook te vertellen. “Eenmaal en daarna nooit meer”, zo zei hij. Dat alles werd vormgegeven in een boek, bestemd voor de familie maar nu voor iedereen beschikbaar. De getuigen zijn intussen overleden. En het verhaal komt tot leven...

De auteur Guillaume Leys schetst de situatie van de voorouders op De Ploeg tot in de oorlogstijd, waarin het gezin van Jef en Roza Aerts-Vansweefelt en hun tien kinderen betrokken geraken. Een verhaal van heldendom en van verraad.

Amerikaanse piloten, die eind 1943 crashten in Friesland, werden door een filière naar het zuiden gesmokkeld. Ze misten een afspraak, raken de weg kwijt en komen in april 1944, uitgehongerd en te voet, aan op hoeve De Ploeg. De familie Aerts zal hen onderdak verschaffen tot andere verzetslui het drietal, Charles Zesch, Richard Dabney en Ernest Bennett, ophalen. Zesch en Bennett overleefden de oorlog.

Op maandag 26 juni doet de Sicherheitspolizei (concreet één Duitser en drie met name genoemde Belgen) een eerste inval in De Ploeg. Op 28 juni en 2 juli volgen een tweede en een derde razzia. Er wordt geschoten en met brandstichting gedreigd. Alle familieleden houden de lippen stijf op elkaar. De familie is ervan overtuigd dat er verraad in het spel was en in het boek betreurt Evarist dat geen enkele van de betrokkenen nadien spijt betuigde. Die van De Ploeg hebben, tot nu, hun lot gedragen en vanuit het geloof getuigd dat ze medemensen altijd zouden helpen, ook als het Duitsers zouden zijn.

Het relaas van Guillaume Leys is uitgebreid, precies en pakkend. We gaan hieronder enkel in op wat Laurent overkwam. Maar voor de volledigheid toch dit: moeder Roos, zonen Frans en Laurent kwamen in de gevangenis, zoon Louis moest zich voor de rest van de oorlog verschuilen, familieleden in Varendonk werden opgepakt, Frans en Maria gaan naar het concentratiekamp. Frans Aerts (33) overlijdt in Dora, Maria Aerts (24) sterft in Belzig...

Terug naar maandag 26 juni 1943.

De Sicherheitspolizei (Sipo) was op De Ploeg op zoek naar Louis Aerts. Zijn vrouw werd in de auto geduwd. Zus Josefa werd naar de schuur gebracht. Ze kregen foto's van de Amerikanen te zien maar hielden vol dat ze die mannen nooit hadden gezien. Laurent was aan hooien op een weide aan hoeve De Bel, samen met zijn oudere broer Frans. Ook zij werden opgepakt. (...) Met de armen in de lucht en onder bedreiging van een pistool moest Laurent naar De Ploeg stappen. Onderweg sloegen ze hem meermaals op de rug, roepend: “Hier zijn Amerikanen geweest”. Moeder Roos had haar kinderen echter altijd op het hart gedrukt dat ze niets mochten verraden. Laurent zweeg.”

“Alle gezinsleden werden samengebracht en ondervraagd, uitgezonderd Laurent die werd meegenomen naar de schuur en daar werd afgeranseld. Laurent bleef nog altijd koppig ontkennen iets te weten van de Amerikanen en werd uiteindelijk terug naar binnen gestuurd. Toen Emiel met paard en maaier terugkwam van het veld vond hij Laurent zittend aan het raam. Laurent vertelde dat hij veel slaag had gekregen en dat Emiel zo snel mogelijk moest vluchten. Twee à drie uur had de ondervraging van het gezin geduurd. De Sipo dacht na een tijd dat ze op het verkeerde adres was terechtgekomen. Ze vertrokken naar Antwerpen maar namen wel rijkswachter Arnold Bloemen mee, die op dat moment ondergedoken zat op De Ploeg. Ondertussen gingen de Duitsers informeren bij een man die in Blauberg algemeen gekend stond voor zijn Duitse sympathie. Hoewel zowat iedereen weet had van die Amerikanen op De Ploeg, beweerde de collaborateur niet op de hoogte te zijn.”

Hoeve De Ploeg in Blauberg: Laurent Aerts uiterst rechts. Zijn ouders Jef en Roos in het midden, tussen broers en zussen. (Foto Erfgoed Herselt)

Het vervolg twee dagen later, 28 juni.

“Om 6 uur was moeder Roos al druk in de weer. Toen ze zag wat er stond te gebeuren reageerde ze vliegensvlug. Ze wekte Louis en zijn vrouw Maria en beval hen te vluchten. Zelf dacht ze niet aan vertrekken, integendeel. Roos zou de confrontatie met de Duitsers aangaan. Schrik had ze niet. Maria koos ervoor om bij Roos te blijven en haar te steunen. Louis kon zich via een opening in het plafond nog snel verstoppen op de hooizolder. Hij kroop zo ver hij kon weg in het hooi en hield zich muistil. De Duitsers hadden hem echter zien wegvluchten.”

Foto: de ouders Jef en Roos Aerts (foto Leys)

Het boek verhaalt hoe het Josefa en Mil enerzijds en vader Jef anderzijds verliep. Allen werden getraakteerd op geveerschoten. Voor Laurent waren echter alle vluchtwegen afgesloten.

“Lauren en de 18-jarige Jean-Baptist Mans, knecht op de hoeve, werden door Sipo-agenten Eugene Dirickx (alias Eugene Thijs) en Emiel Thonon meegenomen door de schuur en daar afgeranseld met een lederen riem. Vooral de 22-jarige Eugene Dierickx ging zeer brutaal tewerk. Om de jongens nog meer te intimideren werd de strobaal, waarop Laurent was vastgebonden, in brand gestoken. Gelukkig doofde het vuur snel omdat het stro vochtig was. Broer Louis was een machteloze getuige. Hij kon vanuit zijn schuilplaats alles horen en stond doodsangsten uit.”

“Laurent werd uiteindelijk losgemaakt en verplicht om, samen met de knecht, al het hooi van de hooizolder te halen. De Sipo hoopte daar Louis te vinden. (...) Laurent kon de Duitsers ervan overtuigen dat het geen nut had om verder te werken. Eén van de collaborateurs nam daarop een hooivork en stak systematisch in het overblijvende hooi. Louis werd daarbij licht geraakt aan de rug maar gaf geen kik. (...) De overgebleven bewoners moesten aan een kant van de tafel gaan zitten: Roos, Maria en Laurent. De ondervragers Roald Ohmstedt en Theo Verhulsdonck namen plaats aan de andere kant. “Waar is Louis?”, vroeg Verhulsdonck steeds opnieuw. “Waar is de man die we hier de eerste keer hebben gezien? Frans of hoe was zijn naam? Er kwam geen woord. Het enige wat moeder Roos zei was: “Laten we een Onze Vader bidden voor deze zondaars.”

Laurent wordt in een auto gesleept en moet de weg wijzen naar het huis van zijn broer Frans. Hij tracht tevergeefs hen te misleiden. Uiteindelijk belandden Roos, Frans, Maria en Laurent in de gevangenis van Antwerpen. Thonon en Dierickx bleven op De Ploeg en roofden alles van waarde uit het huis. Daarna werd de teruggekeerde Evarist nog beschoten. Hij verloor al vluchtend zijn schoenen. Daarmee maakten de Sipo-mannen echtgenote Julia wijs dat haar man dood was. Ze wilden ook de hoeve nog in brand steken maar dat werd voorkomen door de tussenkomst van de boswachter van de prins de Merode die er op wees dat het gebouw eigendom was van de prins.

Zondag 2 juli: nog invallen op de hoeve en bij familie.

Op 2 juli was er weer bezoek midden in de nacht, op de hoeve en elders. Weer werden familieleden opgepakt. Weer gingen schoonbroers op de vlucht. Weer moest Louis zich verschuilen in het hooi. Die hoop werd opnieuw - zonder succes - doorprikt met vorken. De rest van de oorlog zou hij schuilen achter een valse wand in een ondergrondse silo. Roos, Maria, Frans en Laurent waren intussen opgesloten in cel nr. 195 van de Begijnenstraat in Antwerpen. Ondervragingen en overplaatsingen volgden elkaar op tot Laurent alleen overbleef.

Laurent bleef alleen in de cel...

“De eerste drie dagen kreeg hij eten noch drinken. Hij plaste en deed zijn grote behoefte in een van zijn klompen waarna hij de inhoud via een klein raam naar buiten kieperde. Laurent werd regelmatig ondervraagd: ze sloegen met een zweep boven zijn hoofd, bedreigden hem met een pistool, lichtten met een sterke lamp in zijn ogen.”

“Als ik hier levend uitkom, wil ik met mijn leven iets positief doen voor mijn medemensen”, zo nam Laurent zich meermaals voor tijdens zijn gevangenschap. Na vier dagen kreeg Laurent het gezelschap van zijn schoonbroer Sooi. (...) Alle familieleden zouden pas worden vrijgelaten zodra Louis zich kwam aangeven. De schoonfamilie van Louis heeft tijdens een familiaaraad beslist dat Louis zich in geen geval mocht melden. Er was geen enkele waarborg dat Frans, Maria, Laurent, Roos of Sooi dan effectief zouden vrijkomen. (...) Na een week werden alleen Laurent en Sooi vrijgelaten. Sooi zei stilletjes tegen Laurent: “Ik heb die Sipo-collaborateurs onder elkaar horen praten. Ze weten ondertussen alles van de Amerikanen op De Ploeg.”

Frans en Maria zouden overlijden in concentratiekampen. Leys gaat in het boek in op de gruwel die zij, maar ook nog andere verzetslui uit de vluchtroute van de piloten, ondergingen. De drie Amerikanen waren intussen in Lier beland. Ze waanden er zich veilig, weigerden verder te vluchten maar werden ontdekt. Louis vond achteraf hun adressen in Amerika en schreef hen in het Engels, met hulp van een pater uit Tongerlo. Het boek geeft die correspondentie weer en gaat ook in op het lot van de betrokken collaborateurs. En Laurent?

Vorbereiding op het priesterschap.

“Op 16 september 1950 ging Laurent naar het Don Bosco-college van Kortrijk om daar, in vier jaar, zijn humaniora af te werken. (...) Zijn broers en zussen legden elke maand de centen opzij om zijn studies te bekostigen. Op 1 september 1954 begon hij zijn priesterstudies aan het Sint-Jozefseminarie in Mechelen. Wat de achterliggende reden was van zijn roeping is hierboven te lezen. In 1957 gaat hij naar het Grootseminarie in Mechelen om op 10 juli 1960, op 31-jarige leeftijd, tot priester te worden gewijd door kardinaal Van Roey.

Aerts omschreef het priesterschap als volgt: “Priester worden is een weg afleggen. Je hebt rijping nodig. Je weet niet wat je belooft want een mens is niets, maar WORDT iets.”

Rechts: wijding van Laurent Aerts (foto familie Aerts)

Het boek handelt ook over andere feiten in de buurt, zoals het bombardement op Geel. Hoeve De Ploeg werd intussen vervangen door nieuwbouw. Men loopt er nu aan voor de aankoop van zuivel en kaas. De Ploeg levert ijs in de Likdreef aan de abdij van Averbode. De familie creëerde aan de overzijde van de Diestsebaan het tuincentrum Van Roie. Maar broer Louis ging de rest van zijn leven gebukt onder de vraag of hij misschien het leven van zijn broer en zijn vrouw had kunnen redden door zich toch aan te gaan geven.

Over Laurent schrijft Guillaume Leys bij wijze van epiloog: “Laurent kwam voor de buitenwereld over als iemand die lichtvoetig door het leven ging. Een levensgenieter die graag een glaasje dronk en er een Bourgondische levenswijze op nahield. Dat uiterlijk vertoon was eerder een mistgordijn om niet te laten merken hoezeer de gebeurtenissen in 1944 op hem hadden ingehakt. De invallen op De Ploeg moeten een enorm traumatische ervaring zijn geweest voor de op dat ogenblik amper 15-jarige Laurent. De mishandelingen, de doodsbedreigingen, het verplicht begeleiden van de Sipo naar de woning van zijn broer Frans, de eenzame opsluiting in de gevangenis, de talrijke ondervragingen ...”

Foto: Laurent Aerts in een kring van chirojongens in Hoegaarden. (Foto rb)

Hoegaardiers hebben ondervonden hoe de belofte “alleen nog goed te doen voor de mensen” zich heeft uitgewerkt. Zowel moeder Roos (Rozeke) als zoon Laurent (nonkel Ren) leven in de herinnering van velen voort omwille van hun belangeloze hulpvaardigheid op de Blauberg, in Hoegaarden, in Hoeleden. Voor een wezenlijk begrip, diende hun verhaal toch één keer te worden verteld.

Laurent Aerts (bron: Odis.be)

Biografische schets

Laurent Aerts werd geboren in Herselt op 2 maart 1929 en werd op 10 juli 1960 priester gewijd. Na zijn wijding werd Laurent Aerts parochievicaris in Hoegaarden van de parochie Sint-Gorgonius. Hij bleef daar tot 1983. In die periode was hij tevens godsdienstleraar aan de Rijksmiddleschool in Sint-Joris-Winge (1973-1979) en parochieadministrator van de parochie Sint-Ermelindis te Meldert (1982-1983). In 1983 werd Aerts pastoor van de parochie Sint-Amandus in Hoeleden en bleef dat tot in 2005. Daarna was hij er nog een jaar parochieadministrator. Van 1983 tot 2006 was hij tevens kapelaan van de kapel Onze-Lieve-Vrouw Hulp der Christenen in Stok (Kortenaken). Laurent Aerts overleed op maandag 17 maart 2014 in het AZ Sint-Elisabeth in Herentals.

De Aertsen van De Ploeg

De familiegesciedenis en het oorlogsverhaal van een landbouwersgezin uit de Zuiderkempen.

Guillaume Leys

U kunt het volledige relaas lezen in

Guillaume Leys, “De Aertsen van De Ploeg”, 266 bladzijden, geïllustreerd, 25 euro (plus tien euro voor verzending).

Je kan het verschuldigde bedrag overschrijven naar rekening: BE43 0000 8236 2801 op naam van de auteur.

Bij de mannen van de KWB

Het archief Grand Cru ontving een reeks foto's van bestuursbijeenkomsten van de KWB (Kristelijke Werkliedenbond) uit 1958. Ze werden overhandigd door Imelda Soetaerts, die haar vader Gustaaf op de foto's aanwees. Soetaerts was secretaris. Als voorzitter fungeerde toen Roger Van Moer (later in de gemeente actief als regisseur bij verschillende toneelkringen).

De foto is in 1958 genomen in het oud café (eerste verdieping, naast de toneelzaal) van het parochiecentrum. Van links naar rechts: onderpastoors Exelmans en Bisschop, voorzitter Roger Van Moer, bestuursleden Soetaerts, Jadoul, Groeseneken, Suet, Kinnaer, Massa, en (verdoken) Holloigne.

De KWB was een vormingsorganisatie voor mannen, zoals de KAV (nu Femma) voor vrouwen. Beide maken deel uit van de koepel ACW (Algemeen Christelijk Werknemersverbond), nu beweging.net. De KWB werd in Hoegaarden opgericht in 1947, met als voorzitter Arthur Van Nerum en secretaris Theo Groeseneken. Nadien was de leiding in handen van Albert Lambrechts, Roger Van Moer en Fons Groeseneken. Dergelijke organisaties hadden een "proost", een religieuze begeleider. De eerste jaren was dat onderpastoor Jan Van Santfoort, opgevolgd door Jozef Bisschop.

Jozef Bisschop (1924-2009), werd na een tussenstop in Oplinter, onderpastoor in Hoegaarden in 1953 en nadien pastoor in Groot-Overlaar van 1958 tot 1980. Hij bouwde in die laatste periode de kerk in Nieuw-Overlaar (tot 1976 een deel van Hoegaarden). Bisschop, afkomstig uit Tildonk, was nadien nog aalmoezenier bij de zusters van het Convent van Betlehem (Imelda) in Bonheiden. Op de foto zit links medeonderpastoor Gerard Exelmans (in Hoegaarden van 1958 tot 1970). Exelmans (1926-2011) afkomstig uit Zichem, was in de parochie vooral proost voor de vrouwenorganisaties. Bij KWB werd dat Laurent Aerts (1929-2014), uit Herselt. Hij werd benoemd in Hoegaarden in 1960. In 1983 werd hij pastoor in Hoeleden.

In 1972 vierde de Hoegaardse afdeling het 25-jarig bestaan. Die dag werd voetbal gespeeld: KWB-Tildonk vs KWB-Hoegaarden (5-1). Er was een mis, een optreden van de Vrije Muziekliefhebbers, een stoet van kerk tot parochiecentrum, toespraken van Laurent Aerts en Fons Groeseneken en, namens het verbond, Rik Peyskens. Burgemeester Roger Kerrijn reikte, namens de minister van Cultuur, een ereteken uit aan bestuursleden Victor Biscompte en Alfons Kinnaer, voor 25 jaar dienst.

Bij de oprichting van de cultuurraad in 1977 is voor KWB-Hoegaarden als bestuur opgegeven: voorzitter Georges Morael, secretaris Marc Collin, penningmeester Albert Rimanque en afgevaardigde in de cultuurraad Jos Peeters. Ook Meldert heeft een KWB met voorzitter Willy Beulekens (tevens afgevaardigde cultuurraad), secretaris Paul Schoovaerts, penningmeester Rik Peeters.

Reacties

Frans Van Son (Tilburg) onderzoekt sinds 1982 de herkomst van zijn voorouders (vanaf 515). Tot en met gravin Alpaidis. Volgens de genealogie-van-son.blogspot.com deelt hij niet de in Hoegaarden gangbare mening over de voorouders van Alpaidis.

"Veel dank ik aan die vriendelijke en vooral behulpzame medewerkers van archieven, een abdij en heemkundekringen. Ik heb er in de afgelopen periode weer enkele staaltjes van echte service mogen meemaken. Ik heb de vriendelijke servicegevoeligheid mogen ervaren bij de heemkring in Hoegaarden, enz. (...) Zouden mensen die met ons erfgoed werken, dan toch een bepaalde roeping hebben? Ik ben er in elk geval blij mee en dankbaar voor."

"Intens lezen en herlezen van bronnen en literatuur in het Frans en het Nederlands en veel overleg heeft mij geleerd, dat rondom voorouder Alpaidis, je weet wel, die gravin uit de tiende eeuw, een paar zaken nu zo goed als opgelost zijn. Alpaidis is inderdaad de moeder van Arnulf I van Rumigny-Florennes en schoonmoeder van onze voormoeder Ermentrude van Ardennen. Maar of ze ook werkelijk de Alpaidis [van Hoegaarden] is, dat is zeer de vraag. Door de visie van een groep onderzoekers over haar afkomst, heb ik inmiddels een streep gehaald."

"Sorry Heemkring van Hoegaarden, maar Alpaidis stamt niet af van Graaf Erlebold en een onwettige koningsdochter, maar meer dan vermoedelijk uit Kamerijk. Arnulf I van Kamerijk en Bertha van Hennegau (of van Betuwe), zoals op de site van 'de Graafschap' staat, lijken de ouders van Alpaidis. Belangrijk daarbij is, dat door de Fransman Misonne is aangetoond, dat een oorkonde uit 887 over Erlebold en Alpaide vals is, geschreven in het kapittel van Chimay uit politieke overweging."

Johny Stiers, jarenlang bestuurder van de Koninklijke Nationale Federatie der Oorlogsvrijwilligers en van Imosphinx Academy Belgium, geeft uitleg bij de vlag van "De Nationale Strijdersbond Outgaarden", bewaard in het gemeentehuis in Hoegaarden.

"Ik ga al verschillende jaren naar Outgaarden voor de herdenking op 11 november. Elk jaar zie ik er de familie Steenwinckel die de vlag meebrengt en mij overhandigt voor de herdenking. Volgens haar was hun vader bestuurslid én vaandeldrager van de plaatselijke oud-strijdersvereniging, vandaar dat zij de vlag in hun bezit hebben. Na de herdenking gingen zij, traditiegetrouw, naar het jaarlijks feestmaal van de oud-strijdersvereniging in Goetsenhoven. Dat is ook al een tijdje geleden omdat in Goetsenhoven deze vereniging eveneens heeft opgehouden te bestaan."

Ik heb nog de heren Marcel Raymaekers en Marcel Nitelet gekend van de herdenkingen in Tienen. Beiden waren bestuursleden van diverse patriottische verenigingen maar zijn ook beiden overleden. Het teloorgaan van het oud-strijdersgedachtengoed is menige keer besproken op de vergaderingen. Eén van de punten was het voorkomen van de vernietiging van de vaandels en hoe die konden worden bewaard. Vaandels die toch worden afgeleverd aan de gemeente- en stadsbesturen verdwijnen in de archieven. Ze mogen niet verkommeren of worden vernietigd." (Mariette Steenwinckel heeft de vlag nu aan de gemeente overhandigd.)

Retouradres
Billen Raymond
Kalverstraat 24
3320 HOEGAARDEN

Driemaandelijks tijdschrift P802006
Afgiftekantoor 9550 HERZELE
mei, juni, juli 2023

HET LIDGELD BEDRAAGT 20 EURO/JAARGANG

Wie minimum 50 euro stort wordt steunend lid, met vermelding in ons tijdschrift

Rekeningnummer vzw Hoegaards Erfgoed:
BE23 3630 8110 6891 BIC begunstigde: BBRUBEBB

BEZOEK ONS OOK OP FACEBOOK

WEBSITE: www.hoegaardserfgoed.be

INLICHTINGEN: hoegaardserfgoed@gmail.com

Inhoud Alpaidis 2023: april, mei, juni.

2. Ten geleide
3. Onze vlaggencollectie breidt uit
4. Met en pluim op de hoed
5. Een koninklijke koets in Nerm. (*Rik Cipers*)
6. De sloping aan de Houtmarkt. (*Centre Raymond Lemaire*)
- 7-10. Romeinen aan de bron van de Schoorbeek. (*Raymond Billen*)
- 11-14. Bewoners van de Goudberg kookten naar Romeins recept (*Barbara Borgers*)
- 15-16. Collectie doodsbriefjes uit mei 1940
- 17-19. Rock in Hoegaarden: over clubs, podia en radio's. (*Ubrt Mannaerts*)
- 20-25. Het onvertelde oorlogsverhaal van onze onderpastoor. (*Guillaume Leys/Raymond Billen*)
26. De mannen van de KWB
27. Reacties

Met dank aan onze steunende leden:

Ereleden (100 euro)

Mr en Mevr Branson-Collin

Mr en Mevr Creten-Pirar

Steunende leden (50 euro)

Van Parijs-Goris Elisabeth

Janssens (OPS Moja°) Monica

Kinnaer Nestor

Klooster Mariadal Zusters vereniging H. Hart

Laloup-Vandersmissen Ivan

Landsheere-Lefevre Marleen

Marchal Nicole

Michel Chris (Het Paradijs°)

Sevenants-Dumoulin Daniel

Stienlet Georges

Taverniers J.-Pierre

Tibo Consult Immo Tibo

Van der Bruggen Bart

Vandervelpen-Horion

Vanhulst-Herbots Arthur

Wauters Alfred